

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2012,

kterým se mění zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 183/2009 Sb. a zákona č. 193/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 10 odst. 1 písm. a) se za slova „o zastavení řízení po zpětvzetí návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu,“ vkládají slova „o odmítnutí návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu,“.
2. V § 10 odst. 1 se na konci textu písmene d) doplňují slova „s výjimkou rozhodování podle § 191b odst. 4 občanského soudního řádu“.
3. § 23 až 25 znějí:

„§ 23

(1) Studium vyšších soudních úředníků a vyšších úředníků státního zastupitelství na Justiční akademii trvá nejméně 18 měsíců a zahrnuje výuku organizovanou v podobě prezenčních výukových soustředění v celkové délce nejméně 120 dnů. Studium je ukončeno závěrečnou zkouškou.

(2) Ke studiu vyšších soudních úředníků a vyšších úředníků státního zastupitelství může být přijat uchazeč, který má střední vzdělání s maturitní zkouškou a byl ke studiu doporučen předsedou soudu nebo vedoucím státním zástupcem.

(3) Účastník studia vyšších soudních úředníků musí být po celou dobu studia zaměstnancem zařazeným k výkonu práce u soudu na pracovním místě soudního tajemníka. Účastník studia vyšších úředníků státního zastupitelství musí být po celou dobu studia zaměstnancem zařazeným k výkonu práce u státního zastupitelství. Ke dni skončení pracovního poměru účastníka studia podle věty první nebo druhé skončí také jeho studium.

(4) Ministerstvo spravedlnosti po projednání s Justiční akademií vydává studijní řád, v němž určuje zejména obsah a rozsah studia vyšších soudních úředníků a studia vyšších úředníků státního zastupitelství, další podmínky přijetí ke studiu a obsah a organizaci závěrečné zkoušky, případně též průběžných zkoušek.

(5) Tomu, kdo úspěšně ukončil studium vyšších soudních úředníků nebo studium vyšších úředníků státního zastupitelství, vydá Ministerstvo spravedlnosti osvědčení o výsledku studia.

§ 24

(1) Účastník studia vyšších úředníků státního zastupitelství může provádět úkony státního zastupitelství a státního zástupce, které nespočívají v rozhodnutí, ve stejném rozsahu jako vyšší úředník státního zastupitelství.

(2) Ustanovení části první hlavy třetí se použijí obdobně s tím, že účastník studia vyšších úředníků státního zastupitelství může provádět úkony pouze na základě písemného pokynu státního zástupce, jak má být úkon proveden.

§ 25

(1) Účast na studiu vyšších soudních úředníků nebo vyšších úředníků státního zastupitelství je zvyšováním kvalifikace podle zákoníku práce.

(2) Účastník studia vyšších soudních úředníků a účastník studia vyšších úředníků státního zastupitelství má po dobu účasti na prezenčním výukovém soustředění a na závěrečné zkoušce právo na bezplatné ubytování v ubytovacích zařízeních Justiční akademie a na příspěvek zaměstnavatele na stravování ve výši, která je poskytována ostatním zaměstnancům zařazeným k výkonu práce u soudu nebo u státního zastupitelství, u kterého je zařazen k výkonu práce v pracovním poměru.“

Poznámky pod čarou č. 3 až 5 se zrušují.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Na účastníky studia, kteří byli přijati ke studiu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se vztahují ustanovení části první hlavy čtvrté a hlavy páté zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. OBECNÁ ČÁST

a) Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

1. Důvod předložení

Název

Zákon, kterým se mění zákon o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství

Identifikace problému

A) Studium vyšších úředníků

Studium vyšších soudních úředníků a vyšších úředníků státního zastupitelství je nyní upraveno v hlavě IV zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon stanoví, že studium je tříleté a z poloviny zahrnuje praktickou přípravu a z poloviny teoretickou. Je ukončeno závěrečnou zkouškou (§ 23). Ke studiu může být přijat pouze uchazeč, který je zaměstnancem soudu nebo státního zastupitelství a musí jím zůstat po celou dobu studia (§ 24).

Zákon upravuje v přechodných ustanoveních možnost pro soudní tajemníky s tříletou praxí, kteří byli ke studiu doporučeni příslušným předsedou soudu, absolvovat zkrácenou formu studia vyšších soudních úředníků. Toto zkrácené studium zahrnuje teoretické studium v délce 12 měsíců, které sestává z 10 týdenních studijních soustředění a individuálního studia a je ukončeno závěrečnou zkouškou. Ke zkrácenému studiu je možné uchazeče přijmout do 31. 12. 2012 (§ 26).

Podrobnosti o přijímacím řízení a organizaci a obsahu studia stanoví Ministerstvo spravedlnosti ve studijním řádu, který má podobu instrukce [Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. M-435/99 ze dne 23. března 1999, o přijímání ke studiu vyšších soudních úředníků, organizací, podmínkách a průběhu tohoto studia (studijní řád)]. Instrukce stanoví pro řádné studium takový postup, že úspěšní účastníci přijímacích zkoušek si vyberou jedno z pracovních míst ze seznamu nabízených pracovních míst. Následně tito uchazeči uzavřou pracovní smlouvu u daného soudu s účinností ode dne přijetí uchazeče ke studiu (§ 4 Instrukce).

Vzhledem ke konci účinnosti přechodného ustanovení a vzhledem k dosavadním zkušenostem se vzděláváním pro výkon funkce vyššího soudního úředníka nebo vyššího úředníka státního zastupitelství (dále jen „vyšší úředník“) je vhodné upravit podmínky pro toto vzdělávání tak, aby vyhovovaly dnešním potřebám justice a státního zastupitelství.

B) Legislativní úpravy vymezení pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10)

Právní úprava dnes může vyvolávat interpretační nejasnosti, zda vyšší soudní úředník může rozhodovat o odmítání návrhů na vydání platebního rozkazu dle § 174a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Dále bylo potřeba promítnout legislativní změnu reagující zejména na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a související s koncepčními změnami v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (nedobrovolné hospitalizace) v občanském soudním řádu.

Identifikace cílů, kterých má být dosaženo

A) Studium vyšších úředníků

Studium vyšších úředníků má být efektivní a probíhat nikoliv jako nyní v „pracovním poměru“, kdy se účastníci studia stávali (na základě výše zmíněné Instrukce) zároveň novými zaměstnanci soudu nebo státního zastupitelství. Studium by mělo být přístupné výhradně těm uchazečům, kteří mají předpoklady pro výkon funkce vyššího úředníka.

Studium by mělo být rovněž flexibilní, aby mohl trénink nových vyšších úředníků lépe reagovat na potřeby soudů a státního zastupitelství.

Cílem je také vytvoření užší vazby na konkrétní personální situaci na soudech nebo státním zastupitelství.

B) Legislativní úpravy vymezení pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10)

Cílem je rovněž vyjasnit interpretační potíže, zda vyšší soudní úředník může rozhodovat o odmítání návrhů na vydání elektronického platebního rozkazu a promítnout legislativní změnu související s koncepčními změnami v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (nedobrovolné hospitalizace) v občanském soudním řádu.

Identifikace rizik spojených s nečinností

A) Studium vyšších úředníků

Pokud by se do úpravy studia vyšších úředníků nezasáhlo, vznikla by situace, kdy by i zkušební zaměstnanci soudu museli projít praktickou přípravou v délce 1,5 roku. To by je mohlo od studia, které by celkově trvalo 3 roky, odradit. Soudy (státní zastupitelství) by tím mohly přijít o potenciál osob, které by tuto funkci vykonávaly s náležitou odbornou péčí.

Jestliže by byl zachován současný stav tříletého studia, které by bylo otevřeno i pro uchazeče, kteří nemají žádnou zkušenost v justici nebo na státním zastupitelství, systém by se stal méně flexibilní, jelikož by musela být potřeba těchto profesí odhadována 3 roky dopředu,

což by znamenalo riziko nedostatku nebo naopak přebytku absolventů v roce závěrečné zkoušky jednotlivých ročníků.

B) Legislativní úpravy vymezení pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10)

Jestliže by nedošlo ke změně v oblasti nedobrovolné hospitalizace, hrozil by nesoulad s mezinárodními závazky České republiky. V případě ponechání současné úpravy bez zásahu by také přetrvávala nejistota v oblasti pravomoci při odmítání návrhů na vydání elektronického platebního rozkazu.

2. Návrh variant řešení

A) Studium vyšších úředníků

Varianta I. Vzdělávání jen pro soudní tajemníky resp. zaměstnance státního zastupitelství

Tento model vzdělávání bude otevřen pouze pro osoby, které již jsou zaměstnanci soudu nebo státního zastupitelství. Jednou z podmínek pro studium bude doporučení příslušného soudního funkcionáře nebo vedoucího státního zástupce. Dojde ke zkrácení celkové délky studia na 1,5 roku.

Varianta II. Dvoukolejný systém vzdělávání

Byl by zachován současný systém řádného tříletého vzdělávání a ze současného přechodného ustanovení o zkráceném studiu by se stalo trvalé pravidlo.

Varianta III. Zachování současného stavu

Pokud se nebude úprava měnit, zůstane zachováno pouze tříleté studium. K 31.12.2012 skončí účinnost výjimky zkráceného studia pro soudní tajemníky. Zachování pouze tříletého studia vyšších úředníků nevede ani k jednomu z vytyčených cílů. Z tohoto důvodu je tato varianta vyřazena a dále budou hodnoceny pouze varianty I. a II.

B) Legislativní úpravy vymezení pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10)

Předkládá se pouze jedna varianta pro dvě legislativní změny:

1. Výslovně se uvádí, že o odmítnutí návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu (podle § 174a odst. 3 občanského soudního řádu) má vyšší soudní úředník pravomoc rozhodovat.
2. Výslovně se uvádí, že vyšší soudní úředník nemá pravomoc vydávat usnesení (podle § 191b odst. 4 občanského soudního řádu), zda k převzetí osoby do ústavu vykonávajícího zdravotnickou péči došlo ze zákonných důvodů.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů

A) Studium vyšších úředníků: náklady na studium vyšších soudních úředníků (údaje poskytnuté Justiční akademií)

1. Počet uchazečů přijatých (v letech 2010, 2011) do:

Řádného tříletého vzdělávání	0	(studium nebylo otevřeno)
Zkráceného studia	64	(31 účastníků IV.běh, 33 účastníků V. běh)

2. Počet absolventů (v letech 2010,2011):

Řádné tříleté vzdělávání - 25 absolventů (rok 2010)
Zkrácené vzdělávání - 122 absolventů (I.- III. běh zkráceného studia)

3. Celkové náklady na vzdělávání vyšších soudních úředníků za jeden rok (v letech 2010, 2011) a přepočítání na jednoho studenta.

3.1. Náklady studia

Odměny lektorů:

V nákladech na vzdělávání vyšších soudních úředníků tvoří nejvyšší částku **odměny lektorů**. Výuka je zabezpečována částečně akademickými pracovníky Justiční akademie, z větší části pak externími lektory (odborníci z právnických fakult, Ministerstva spravedlnosti, soudů, státní zastupitelství, advokacie apod.).

Další náklady:

Ubytování: Účastníci jsou ubytováni v ubytovacích prostorách Justiční akademie. Do r. 2008 si účastníci studia hradili náklady na ubytování ze svého. Po nabytí účinnosti zákona č. 121/2008 Sb. jsou účastníci ubytováni na náklady Justiční akademie. Průměrné náklady ubytování **činí 60,-Kč/noc-osoba**.

Další náklady: (učební pomůcky, náklady spojené s využíváním místností, cestovné lektorů apod.) lze obtížně specifikovat, neboť byly a jsou součástí celkových režijních nákladů Justiční akademie.

3.2. Kalkulace nákladů jednotlivých typů studia.

3.2.1. Řádné tříleté studium (ukončeno v roce 2010)

Řádné tříleté studium v současné době na Justiční akademii neprobíhá. Poslední účastníci studia absolvovali v r. 2010.

Celková délka teoretické výuky rozvržená do tří ročníků činí 76 týdnů tj. 380 vyučovacích dnů. Vyučovalo se 26 hodin týdně.

Průměrné náklady na lektorné 1 týden (5dnů) výuky činily 11 700,-Kč. V letech 2007-2010 studovalo v ročníku průměrně 35 osob.

Náklady (Kč)

	Celkem	Na účastníka
I. ročník: 38 týdnů teoretické výuky, tj. 190 dnů náklady lektorného	444 600,-	12 702,-
II. ročník: 22 týdnů teoretické výuky, tj. 112 dnů náklady lektorného	257 400,-	7 354,-
III. ročník: 16 týdnů teoretické výuky, tj. 80 dnů náklady lektorného	187 200,-	5 348,-
Náklady lektorného závěrečné zkoušky	87 500,-	2 500,-
Celkem lektorné	976 700,-	27 904,-
Ubytování 400 dnů x 60	840 000,-	24 000,-
Další náklady	157 500,-	1 500,-
Celkové náklady řádného studia	1 974 200,-	53 404,-

3.2.2. Zkrácené studium

Určeno výlučně pro zaměstnance soudu, kteří získali nejméně tříletou praxi jako soudní tajemníci. Časově omezeno do r. 2012. Studium sestává z 10 týdenních soustředění (50 dnů). Vyučuje se 32 hodin týdně. Náklady na lektorné 1 týden výuky (5 dnů) činí 14 400,-Kč. V ročníku (studijním běhu) studuje průměrně 40 účastníků.

Náklady (Kč)

	Celkem	Na účastníka
Náklady lektorného výuka 10 týdnů (50 vyučovacích dnů)	144 000,-	3 600,-
Náklady lektorného závěrečné zkoušky	100 000,-	2 500,-
Celkem lektorné	244 000,-	6 100,-
Ubytování 60 dnů x 60	144 000,-	3 600,-
Další náklady	20 000,-	500,-
Celkové náklady zkráceného studia	408 000,-	10 200,-

3.2.3. Navrhovaná nová úprava studia

Doba studia 18 měsíců – 24 týdnů teoretické přípravy tj. 120 vyučovacích dnů. Navrhovaný počet účastníků v ročníku 33 (kapacita třída – případně její násobky). Předpoklad výuka 32 hodin týdně – náklady na lektorné 1 týden výuky 14 400,-Kč

Náklady (Kč)

	Celkem	Na účastníka
Náklady lektorného na studijní běh 24 týdnů (120 dnů)	345 600,-	10 472,-
Náklady lektorného závěrečné zkoušky	80 000,-	2 500,-
Celkem lektorné	425 600,-	12 972,-
Ubytování 120 dnů x 60	237 600,-	7 200,-
Další náklady	33 000,-	1 000,-
Celkové náklady navrhovaného studia	696 200,-	21 172,-

4. Předpokládaný počet přijatých studentů pro následující období a mechanismus stanovení tohoto počtu

Studium vyšších soudních úředníků a studium vyšších úředníků státního zastupitelství organizuje Ministerstvo spravedlnosti a to určuje počet účastníků studia podle předpokládané potřeby soudů respektive státního zastupitelství. Ministerstvo spravedlnosti přijímá žádosti o studium a organizuje přijímací řízení.

4.1. Zkrácené studium

V měsíci únoru 2012 byly na Justiční akademii otevřeny další dva běhy zkráceného studia, (VI. a VII).

Ministerstvo spravedlnosti v současné době eviduje dále dalších 70 zájemců o tuto formu vzdělávání. Předpokládáme, že do skončení platnosti přechodných a závěrečných ustanovení zákona č. 121/2008 Sb. budou zahájeny ještě další dva běhy zkráceného studia. Stane se tak zřejmě v listopadu 2012 s počátkem roku 2013. Celkově by v roce 2012 a 2013 mělo být přijato 150 uchazečů o zkrácenou formu studia.

4.2. Řádné studium – nová forma

V případě schválení předložené novely zákona č. 121/2008 Sb. podle varianty I by studium podle nové úpravy mohlo být otevřeno počátkem roku 2013.

S ohledem na kapacitní možnosti ubytovacích zařízení a učeben se jako reálné jeví, aby do 1. ročníku této nové formy studia bylo přijato cca 30-60 studentů – tj. kapacita jedné až dvou tříd.

Náklady jednotlivých variant

Náklady vzdělávání vyšších úředníků jsou zejména finanční prostředky, které musejí být vynaloženy na vzdělání vyšších úředníků (přímý náklad) a také nepřímé náklady, které spočívají např. v tom, že student na Justiční akademii má nárok na bezplatné ubytování.

Při identifikaci nákladů a zejména pro jejich predikci je potřeba brát v úvahu to, že navržená změna mění podmínky pro přijetí uchazeče o vzdělání, to ale nemusí znamenat snížení nebo navýšení počtu studentů, jichž počet je určován na základě volných kapacit a také předpokládané potřeby.

Nepředpokládá se, že by mělo v důsledku přijetí předložené normy dojít k výrazné změně ve finančních nákladech, které budou za rozpočtové období vynaloženy na vzdělávání. Mělo by nicméně dojít k jejich efektivnějšímu vynaložení.

Veškeré náklady na zajištění studia budou i nadále pokryty v rámci kapitoly státního rozpočtu 336 – Ministerstvo spravedlnosti na každý příslušný rozpočtový rok. Varianta I. a II. nebude klást vyšší nároky na státní rozpočet, případné zvýšené nároky při volbě Varianty III. budou pokryty v rámci rozpočtových limitů kapitoly 336 – Ministerstvo spravedlnosti.

Varianta I. Vzdělávání jen pro soudní tajemníky resp. zaměstnance státního zastupitelství

Náklady na vzdělávání jednoho vyššího úředníka se oproti řádnému tříletému vzdělání sníží, jelikož bude zkráceno řádné vzdělávání na polovinu (srov. body 3.2.1 a 3.2.3). Za stejný objem finančních prostředků dokončí studium větší množství absolventů.

Varianta II. Dvoukolejný systém vzdělávání

Jedná se *de facto* o zachování současného stavu s tím, že nyní přechodné období se změní na trvalé pravidlo. Náklady na jednoho účastníka studia by tedy byly ve stejných objemech jako dnes.

Varianta III. Zachování současného stavu

Jde o zachování současného stavu *de iure*, ale tím pádem o změnu aktuálního přechodného stavu, kdy je systém dvoukolejný. Došlo by tím ke zvýšení nákladů na vzdělávání jednoho účastníka studia, jelikož by skončila výjimka a zůstalo by pouze tříleté vzdělávání (náklady na řádné studium viz bod 3.2.1).

B) Legislativní úpravy vymezení pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10)

Jelikož se jedná jen o jednotlivou úpravu pravomocí vyšších soudních úředníků, která nemá vliv na výdaje a příjmy státního rozpočtu, nejsou náklady ani přínosy vyčíslovány.

Přínosy jednotlivých variant vzdělávání vyšších úředníků

Přínosy změn současného systému jsou zejména adresnější vynaložení nákladů na vzdělávání.

Varianta I. Vzdělávání jen pro soudní tajemníky resp. zaměstnance státního zastupitelství

Přínosem této varianty je flexibilnější vzdělávání vyšších úředníků, jelikož se doba zkrátí na 1,5 roku ze současných 3 let. V rámci resortu Ministerstva spravedlnosti bude možné lépe a efektivněji plánovat počet studentů v návaznosti na potřeby soudů a státního zastupitelství. Dalším přínosem je přenesení řízení lidských zdrojů na nižší stupeň rozhodování, kdy konkrétní soudní funkcionáři nebo vedoucí státní zástupci budou rozhodovat o tom, zda jejich zaměstnanec projde studiem a stane se v relativně krátké době kvalifikovaným pro funkci vyššího úředníka.

Varianta II. Dvoukolejný systém vzdělávání

Systém by se oproti dnešnímu stavu nezměnil. Výhodou této varianty je, že je možné přijmout do studia i osobu, která není zaměstnána u soudu nebo na státním zastupitelství, ale projeví v průběhu přijímacího řízení své předpoklady pro výkon funkce vyššího úředníka.

Varianta III. Zachování současného stavu

Vzhledem k definovaným cílům nepřináší tato varianta žádný přínos.

Konzultace

Podnět pro úpravu studia vyšších úředníků vzešel z poznatků Justiční akademie, která přímo toto vzdělávání zajišťuje. Zvolená varianta vychází z porovnání vzdělávání administrativních zaměstnanců soudů (soudních tajemníků) a řádného tříletého vzdělávání. Při přípravě návrhu bylo konzultováno dále Nejvyšší státní zastupitelství,

kteří se k navrženému řešení vyjádřilo prostřednictvím analytického a legislativního odboru kladně. Při zpracovávání nové úpravy byli konzultováni rovněž soudci, kteří s vyššími soudními úředníky přímo pracují.

Další legislativní úprava pravomocí vyšších soudních úředníků vzešla z poznatků vládního zmocněnce pro zastupování ČR před Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku resp. z aplikační praxe soudů.

Implementace a vynuovení

Předložený návrh je pouze obměnou podmínek pro přijetí ke studiu vyšších úředníků. Nejde tedy o změnu, která by zaváděla zcela nová pravidla. V obecné rovině platí, že implementace návrhu si nevyžádá další finanční náklady. Za implementaci je odpovědné Ministerstvo spravedlnosti.

Přezkum účinnosti

Účinnost navržené změny výběru studentů bude měřitelná tím, že nebude docházet k odchodu studentů v průběhu studia. Dále bude účinnost ověřitelná počtem absolventů, kteří zůstanou u soudu nebo na státním zastupitelství a budou vykonávat funkci vyššího úředníka. Pro vyhodnocení změny bude nutné minimálně tříleté období po účinnosti předpisu, kdy již bude možné zhodnotit dva po sobě jdoucí ročníky také s ohledem na to, zda absolventi studia skutečně vykonávají funkci vyššího úředníka. Následné hodnocení dopadů regulace bude tedy provedeno v roce 2015.

4. Návrh řešení

Závěrečné shrnutí

Varianta I. Vzdělávání jen pro soudní tajemníky resp. zaměstnance státního zastupitelství

Zhodnocení finančních nákladů: snížení nákladů na vzdělání jednoho studenta oproti dnešnímu řádnému vzdělání. Zhodnocení přínosů: flexibilnější vzdělávání, užší vazba na konkrétní potřeby soudů nebo státního zastupitelství.

Varianta II. Dvukolejný systém vzdělávání

Zhodnocení finančních nákladů: zůstanou parametricky nezměněny oproti dnešnímu stavu. Zhodnocení přínosů: otevřenější systém vzdělávání, do kterého mohou vstoupit i uchazeči, kteří aktuálně nepracují u soudu nebo na státním zastupitelství.

Varianta III. Zachování současného stavu

Zhodnocení finančních nákladů: zvýšení finančních nákladů na jednoho studenta (od roku 2013). Zhodnocení přínosů: žádný přínos vzhledem ke stanoveným cílům.

Předkladatel vyhodnotil jako nejvhodnější variantu I. „Vzdělávání jen pro soudní tajemníky resp. zaměstnance státního zastupitelství“

Kontakty

Vítězslav Němčák
Legislativní odbor
Ministerstvo spravedlnosti ČR
Vyšehradská 16, Praha 2, 128 10
tel.: +420 221 997 360
e-mail: VNemcak@msp.justice.cz

b) Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Čl. 94 Ústavy České republiky stanoví, že „[z]ákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.“ Významné je, že se další osoby na rozhodovací činnosti *podílejí*, což má za cíl usnadnit práci soudcům (viz Sládeček, V., Mikule, V., Syllová, J. Ústava České republiky, Komentář 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, s. 771 – 776). Působnost vyššího soudního úředníka případně vyššího úředníka státního zastupitelství však končí tam, kde začíná výhradní působnost soudce případně státního zástupce. Navrhovaná úprava je s těmito principy v souladu.

c) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, její slučitelnosti s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a je slučitelný s předpisy Evropské unie, jakož i s judikaturou jejích soudních orgánů a obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

Návrh zákona není implementací aktů Evropské unie a je zcela v souladu s požadavky vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

Legislativní úprava pravomocí vyšších soudních úředníků (§ 10 zákona č. 121/2008 Sb.) související s koncepčními změnami v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (nedobrovolné hospitalizace) v občanském soudním řádu, je nutná právě vzhledem k potřebě uvést českou právní úpravu do souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) podle výkladu Evropského soudu pro lidská práva.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I

K bodu 1 [§ 10 odst. 1 písm. a)]

Navrhovaný novelizační bod reaguje zejména na skutečnost, že současná právní úprava může vyvolávat interpretační nejasnosti, zda vyšší soudní úředník může rozhodovat o odmítání návrhů na vydání platebního rozkazu dle § 174a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené ustanovení bylo do občanského soudního řádu vloženo zákonem č. 218/2011 Sb., kterým byl změněn zákon o soudních poplatcích a některé další zákony. Podle tohoto ustanovení předseda senátu usnesením odmítne návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, který neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení. Ustanovení § 43 občanského soudního řádu se při tom nepoužije. V souvislosti s touto novelou však nedošlo ke změně zákona o vyšších soudních úřednících. Vyšší soudní úředník tak dle platné právní úpravy může výslovně odmítat návrhy obecně dle § 43 občanského soudního řádu, avšak obdobné výslovné uvedení možnosti odmítání návrhů na vydání elektronických platebních rozkazů v novelizovaném ustanovení chybí. Není tak výslovně upraveno, zda vyšší soudní úředník, kterému je vyřizování konkrétního elektronického rozkazního řízení přiděleno a zjistí vadu podání, pro kterou nelze v řízení pokračovat, může o odmítnutí rozhodnout, ačkoli obecně může činit veškeré úkony směřující k vydání elektronického platebního rozkazu. Nově tak bude výslovně stanoveno, že vyšší soudní úředník bude rozhodovat mimo jiné i o odmítání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu dle § 174a odst. 3 občanského soudního řádu.

Tato změna právní úpravy přispěje k naplnění práv účastníků na projednání věci v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů a přitom se žádným způsobem nedotkne jejich procesních práv. Je-li totiž podáno odvolání proti rozhodnutí, které vydal vyšší soudní úředník, může mu zcela vyhovět předseda senátu daného soudu dle § 9 zákona o vyšších soudních úřednících. Jeho rozhodnutí se pak považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním. Pokud má předseda senátu soudu prvního stupně zato, že odvolání proti rozhodnutí vyššího soudního úředníka nelze zcela vyhovět, předloží věc k rozhodnutí odvolací instanci.

K bodu 2 [§ 10 odst. 1 písm. d)]

Jedná se o legislativní změnu související s koncepčními změnami v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (nedobrovolné hospitalizace) v občanském soudním řádu, reagujícími zejména na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva.

Nedobrovolné hospitalizace osob představují závažný zásah do ústavně garantovaného práva na svobodu, které je řazeno mezi nejdůležitější lidská práva vůbec. Právní úprava nedobrovolných hospitalizací je procesně upravena v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (§ 191a až 191g občanského soudního řádu). Tato úprava musí na jedné straně garantovat základní lidská práva pramenící z ústavního pořádku České republiky, mezinárodních smluv závazných pro Českou republiku a judikatury Evropského soudu pro lidská práva, a na straně druhé musí umožňovat účinnou a efektivní možnost nedobrovolně hospitalizovat osoby v bezprostředním ohrožení života za účelem

včasné pomoci, pokud nemohou s hospitalizací projevit souhlas. Současná právní úprava v občanském soudním řádu je však napadána u Evropského soudu pro lidská práva proto, že negarantuje základní lidská práva pramenící z výše uvedených dokumentů, a to především právo na svobodu a osobní bezpečnost uvedené v článku 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a to z důvodů nedobrovolných hospitalizací v psychiatrických léčebnách a neúčinnosti následného soudního přezkumu.

Tímto novelizačním bodem se navrhuje posílit ochranu základního lidského práva na osobní svobodu garantovaného čl. 8 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Podle článku 8 odst. 6 Listiny základních práv a svobod jen zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do 7 dnů. V drtivé většině těchto případů rozhoduje vyšší soudní úředník podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů. V rámci posílení ústavně garantovaného práva na osobní svobodu se navrhuje, aby vyšší soudní úředníci nemohli vydávat v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče usnesení, kterým se rozhoduje o tom, zda k převzetí došlo ze zákonných důvodů.

K bodu 3 (§ 23 až 25)

K § 23

Zákon umožňuje flexibilní úpravu studia, avšak s tím, že zakotvuje určité minimální standardy, zejména určitý minimální rozsah výuky nebo povinnost vykonávat během studia zaměstnání u soudu nebo státního zastupitelství. Pro účastníky studia vyšších soudních úředníků je stanovena podmínka působit v průběhu studia u soudu na pracovním místě soudního tajemníka proto, aby mohli v průběhu teoretické přípravy na Justiční akademii získávat praxi při plnění úkonů soudu blízké vyššímu soudnímu úředníkovi.

Studijní řád vydává Ministerstvo spravedlnosti po projednání s Justiční akademií.

K § 24

Z důvodu vypuštění praxe jako povinné součásti studia se připouští, aby mohli účastníci studia vyšších úředníků státního zastupitelství vykonávat po dobu studia některé úkony státního zastupitelství. Vždy však budou tyto úkony činit na základě závazných pokynů a pod dohledem státního zástupce, který bude zodpovědný, aby byl úkon proveden řádně a včas. Tím se umožňuje prohloubit přípravu pro funkci vyššího úředníka státního zastupitelství.

Jelikož jsou účastníci studia vyšších soudních úředníků po celou dobu studia soudními tajemníky, vyplývá jejich oprávnění provádět některé úkony soudu z jiných právních předpisů a není proto nutné zde tuto možnost speciálně upravovat.

K § 25

Stanoví se najisto, že účast na studiu je zvyšováním kvalifikace podle zákoníku práce. Ustanovení § 231 a n. zákoníku práce se tak zcela uplatní na studium podle zákona č. 121/2008 Sb. a s účastníky studia může jejich zaměstnavatel uzavírat kvalifikační dohodu. Studentům se zachovává jako v dřívější úpravě právo na bezplatné ubytování a příspěvek na stravování.

K čl. II

Studenti přijatí ke studiu do dne nabytí účinnosti tohoto zákona budou mít přechodným ustanovením zajištěné podmínky ke studiu podle dosavadní právní úpravy.

K čl. III

Navrhuje se účinnost od 1. 1. 2013, kdy přestanou platit současná přechodná ustanovení ve vztahu ke studiu vyšších soudních úředníků.

V Praze dne 3. října 2012

**RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády**

**JUDr. Pavel Blažek, Ph.D., v.r.
ministr spravedlnosti**